

Kötélkezelés

DUF füzetek 3.

Tartalomjegyzék:

[Kötelek](#)

[Kötéltípusok](#)
[A jó csomó](#)

[Következő](#)

[Kötélmunkák](#)

[KÖTÉLVÉGEK ELDOLGOZÁSA](#)

[Babázás \(vagy bandázsolás \)](#)
[Törökfej](#)
[Fuxolás](#)

[KÖTÉLTÁROLÁS](#)

[Kötél fetekérése](#)
[Láncfűzés](#)
[Zsineg feltekerése](#)

| [Előző](#) | [Következő](#) |

[CSOMÓK](#)

[Egyszerű hurok](#)
[Egyszerű csomó](#)
[Egyszerű kettős csomó](#)
[Kofacsomó](#)
[Ívelt kettős csomó](#)
[Dupla ívelt kettős csomó](#)
[Nyolcascsomó](#)
[Szorítónyolcas](#)
[Csathurok](#)
[Ladikcsomó](#)
[Halászesomó](#)
[Kötélrövidítő csomó](#)

[Előző](#)

[HURKOK](#)

[Állóhurok](#)

[Pereccsomó](#)
[Svábhurok](#)
[Kettős palstek](#)

[TÁBORI ESZKÖZÖK](#)

[Dobókötelek](#)
[Összekötések](#)
[Hágcsók](#)

Kötélkezelés

[Tartalomjaegyzék](#)

A kötéلكezelést, és a csomózást minden túrázóknak és vezetőnek ismernie kell. A túrasportok különböző ágaiban nagyon sok féle speciális csomózási módot használunk. Más csomókat használunk, ha a köteleket mászáshoz, ha rögzítéshez, vagy ha kikötéshez használjuk. A csomók megkötésének módját jól be kell gyakorolni. Legjobb, ha sikerül gyakorlott tanítómestert találni, de egy kis figyelemmel, ügyességgel képek és rajzok alapján is megtanulhatóak. Nem kell csomókötő művésszé válni – mindenki azokat a csomókat gyakorolja be melyekre leginkább szüksége lehet.

Hajóink kikötéséhez, sátraink felállításához, különböző dolgok rögzítéséhez, vontatáshoz, vitorlásokhoz, mentéshez és akár játékokhoz köteleket, zsinegeket használunk. Jól jöhet fuldokló mentésénél egy dobókötel, vagy egy hágcsó, ha le kell ereszkedni valahová. Ha tutajt építünk, vagy éppen csak egy szárítókötelet húzunk ki a ruháinknak mindíg jól jönnek a csomózási ismereteink.

Kötelek

[Tartalomjaegyzék](#)

A műanyag – poliészter, poliamid, polipropilén, polietilén, kevlár – kötelek és zsinegek egyre inkább kiszorítják a hagyományos anyagokból – kenderből, gyapotból, kókuszából, pamutból – készületeket. A vitorlázók használnak még acéből készített drótköteleket is.

A természetes alapanyagú kötelek közül ma már csak a pamutköteleket használjuk, jó (puha) fogásuk miatt, egy-két speciális helyen (pl.: vitorlásokon sottkötélként).

Műanyag kötelek előnyei a pamut kötelekkel szemben:

- nem korhadnak,
- csekély az öregedésük,
- nagy a szakítószilárdságuk,
- kicsi a fajsúlyuk (úsznak a vízen) és
- kicsi a nedvességfelvételük.

Műanyag kötelek hátrányai a pamut kötelekkel szemben:

- rosszabb a fogásuk,

- ha megcsúsznak égetik a kezét,
- a melegtől és az UV-sugárzástól csökken a szilárdságuk és
- érzékenyek a kopásra (dörzsölődésre).

Kötéltípusok

[Tartalomjaegyzék](#)

Kétféle kötél létezik: a körszövött és a kötélágakból (pászmákból) sodrott (vert).

A jó csomó

[Tartalomjaegyzék](#)

A csomó mindig legyen a célnak megfelelő, legyen gyorsan köthető, tartson erősen és az sem elhanyagolandó, hogy ki lehessen könnyen oldani terhelés után is. Célszerű olyan csomókat használni, melyek mind az összes előbbi feltételnek megfelelnek.

A köteleket óvjuk a felesleges kopástól (földön huzogatástól), és ne szárogassuk nyílt láng felett, mert a kopott kötelek hamar szétfoszlanak.

Kötélmunkák

KÖTÉLVÉGEK ELDOLGOZÁSA

[Tartalomjaegyzék](#)

A leggyakrabban végzett kötélmunka a kötelek, zsinegek végeinek eldolgozása a szétbomlás megakadályozása céljából.

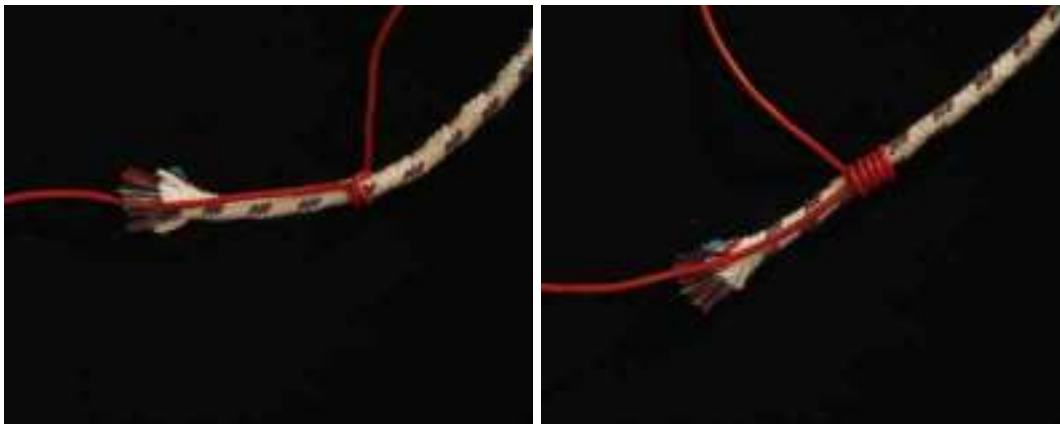
Műanyag köteleknél ezt a végek megolvasztásával és összepréselésével érhetjük el.

Körszövött köteleknél talán az egyetlen megoldást a babázás jelenti.

Vert köteleknél a következőkben bemutatásra kerülő összes módszer alkalmazható – babázás, törökfej, fuxolás.

Babázás (vagy bandázsolás)

[Tartalomjaegyzék](#)

Az egyik szálát ráfektetjük a kötélre és a másikkal körbetekerjük a baba feléig.

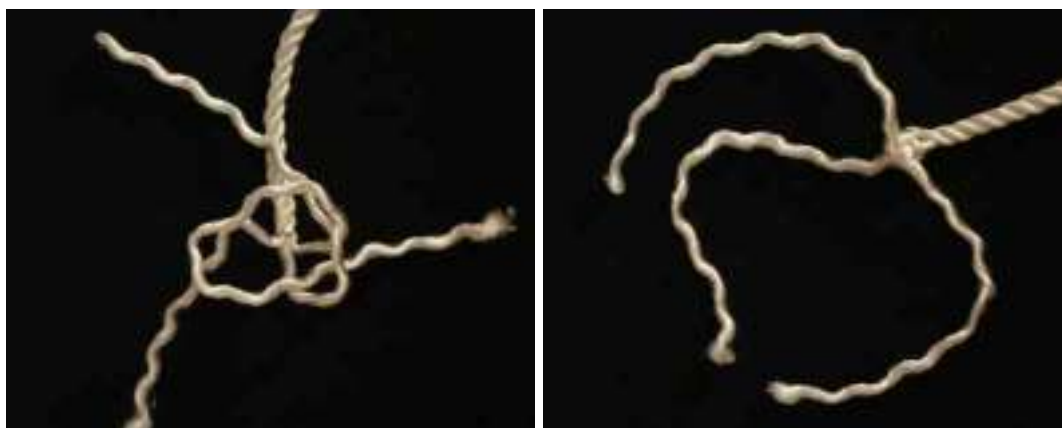
A körbetekert szálát visszafordítjuk és így folytatjuk a körbetekerését. A kialakult hurokba befűzzük a körbetekető szálát, majd a körbetekert szállal behúzzuk azt a baba alá.

Így mindkét szál a baba alá kerül. A kiálló végek levágása után kész a babázás.

Törökfej

[Tartalomjaegyzék](#)

A kibontott pászmákat egymás alá bújtatjuk, majd egyenletesen meghúzzuk.

A fenti műveletet 8-10 –szer megismételjük, majd a pászmavégeket levágjuk és ráolvaszjuk a kötél végére

Így fest az eldolgozott kötélvég.

Fuxolás

[Tartalomjaegyzék](#)

Vert kötelek esetén alkalmazzuk, anyaguktól függetlenül. Drótkötelek végére előszeretettel készítik ezt az igen erős, jól terhelhető végkiképzést. A kötél végeinek visszafordítása után a pászmákat visszafűzzük a hurok utáni szár pászmái alá.

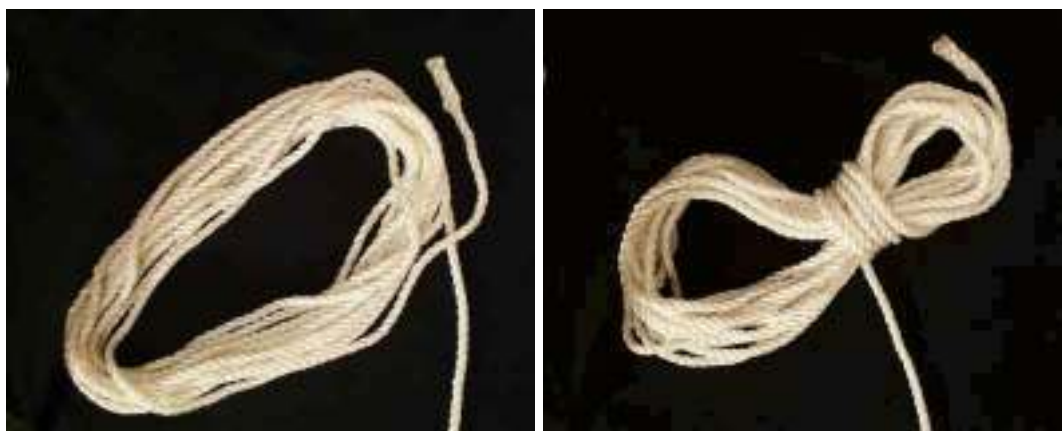
KÖTÉLTÁROLÁS

[Tartalomjaegyzék](#)

A zsinagejkekről és a köteleinkről a csomókat mindig kössük le mielőtt azokat összetekernénk és eltemnénk. A köteleket úgy tegyük el, hogy ne gubancolódjanak, de könnyen könnyen használatba tudjuk venni azokat.

Kötél fetekerése

[Tartalomjaegyzék](#)

Egyforma karikákat hajtunk a kötélből, majd áttekerjük

Átbújtatunk egy hurkot és a hurkot áthajtjuk a másik oldalra.

A hurok szarát meghúzva, ilyen lesz az összeszedett kötél.

Láncfűzés

[Tartalomjaegyzék](#)

Főleg rövidebb kötelek összeszedésére használjuk. Nagy előnye, hogy a biztosítás kifűzése után egy rántással kibontható.

Egy egyszerű csomóval kezdjük, melyen nem húzzuk keresztül a hosszú szarát, hanem hurkot képzünk belőle. A kialakult hurokba behúzzuk a hosszú szarát úgy, hogy ismét egy hurkot alkosson.

A hurkolást addig folytatjuk amíg a kötél el nem fogy. Az utolsó hurokba – biztosításként – behúzzuk a maradék szarát.

Az elkészült láccfűzött kötéllel akár dobálózhatunk is – nem fog kibomlani, összegubancolódni.

Zsineg feltekerése

[Tartalomjegyzék](#)

Vékony madzagok, zsinegek még könnyebben gubancolódnak mint a kötelek és ráadásul sokkal nehezebb is őket kitisztítani (kigubancolni). Két módszert mutatunk be zsinegek, azaz vékony madzagok feltekerésére.

Az első módszer főleg rövidebb zsinórok esetén jöhet jól. A zsinógot a szétárt hüvelyk- és kisujj köré tekerjük nyolcas alakban, majd a zsinógot a *kötél feltekerése* résznél megismert módon átkötjük, rögzítjük szétbomlás ellen. Az eredmény nem túl tetszetős, de megteszi.

A második módszer nagyon hosszú zsinórok feltekerésére is kiválóan alkalmas. A zsinógot egy pálcá vagy bot köré tekerjük, most is nyolcas alakban. A feltekerés közben minden nyolcas után egy picit fordítva a már feltekert zsinógon kapjuk a jobb oldali képen látható tetszetős formájú eredményt. A zsinógvégét egy szorítónyolcassal rögzítjük.

CSOMÓK

Itt a különböző csomók tárgyalásánál ismét felhívjuk a figyelmet arra, hogy

- ne kell csomókötő művésszé válni – mindenki azokat a csomókat gyakorolja be melyekre leginkább szüksége lehet, valamint arra, hogy
- a csomó mindig legyen a célnak megfelelő, legyen gyorsan köthető, tartson erősen és az sem elhanyagolandó, hogy könnyen oldani még terhelés után is.

Célszerű olyan csomókat használni, melyek mind az összes előbbi feltételnek megfelelnek.

Egyszerű hurok

[Tartalomjaegyzék](#)

Ha kötél szárai keresztezik egymást, akkor egyszerű hurok keletkezik.

Persze ez így magában semmire sem jó, de azért áll itt mert a legtöbb csomónál az az első lépés, hogy készítünk egy hurkot.

Egyszerű csomó

[Tartalomjaegyzék](#)

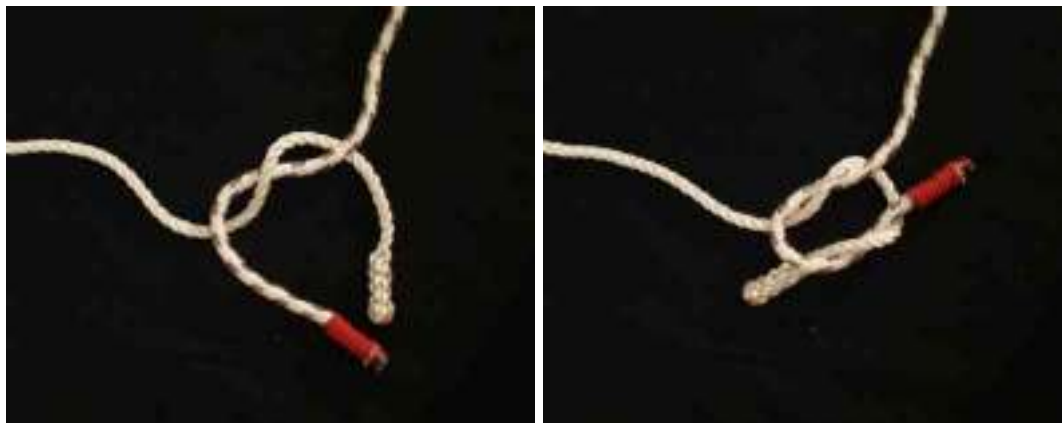

Az egyszerű hurokba az egyik szárat bebújtatva kapjuk az egyszerű csomót.

Egyszerű kettős csomó

[Tartalomjaegyzék](#)

Másnéven: takácscsomó

Kötünk egy egyszerű csomót, majd a száraival ismét kötünk egy egyszerű csomót és így kapjuk az egyszerű kettős csomót. Minél jobban összeszorítjuk annál jobban tart. Egyforma vastag zsinegek, kötelek egymáshoz kötésére használhatjuk.

Kofacsomó

[Tartalomjaegyzék](#)

Sokan észre sem veszik amikor egyszerű kettős csomót akarnak kötni, hogy egy kofacsomót kötöttek. Ez a csomó nem jó ! Könnyen kibomlik, rosszul tart.

Ívelt kettős csomó

[Tartalomjaegyzék](#)

Másnéven: szárcsomó, kötélfogó csomó vagy laposhurok

Az egyszerű csomó megkötése után a vékonyabb kötéllal (itt a vert egyszínű fehér) megkerüljük a vastagabb kötélt visszafordított szarát. Ezután a vékonyabb kötélt rövid szarát átvezetjük a vékonyabb kötélt hosszú szára alatt úgy hogy a vastagabb kötélen képzett hurok másik oldalára kerüljön, mint a hosszú szára.

Akkor használjuk amikor két különböző vastagságú kötelet kell egymáshoz kötni. Mindig a vékonyabbat íveljük (bújtatjuk), mert csak így tart !

Dupla ívelt kettős csomó

[Tartalomjaegyzék](#)

Másnéven: kettős szárcsomó vagy dupla laposhurok

Úgy kötjük mint az ívelt kettős csomót – azzal a különbséggel, hogy a vastagabb kötelet kétszer kerüljük meg a vékonyabbal.

Akkor használjuk, ha az egyik kötélt sokkal vékonyabb a másiknál. Ennél is a vékonyabbat íveljük.

Nyolcascsomó

[Tartalomjaegyzék](#)

Lyukba fűzött kötelek kicsúszásának megakadályozására, vékony kötél kézből kicsúszásának megakadályozására és díszítésre használjuk.

Szorítónyolcas

[Tartalomjaegyzék](#)

Másnéven: szorító farkascsat.

Ezt a csomót igen sokféleképpen lehet megkötni és alkalmazni.

Bemutatjuk a megkötés klasszikus formáját, az általunk legegyszerűbbnek ítélt megkötési formát, a tárgyak köré történő kötés módját és azt, hogy hogyan kell ezt a csomót kikötőbikára rákötni.

A csomó jól tart, mert saját szárait leszorítja, de a terhelést megszüntetve nagyon könnyen kioldható. Használható rögzítésre, kötegelésre, lógó kötélvégek elkötésére, kikötőkötelek kikötőbikához való rögzítésére és bárhol, ahol kell egy gyors, jól tartó, könnyen bontható csomó.

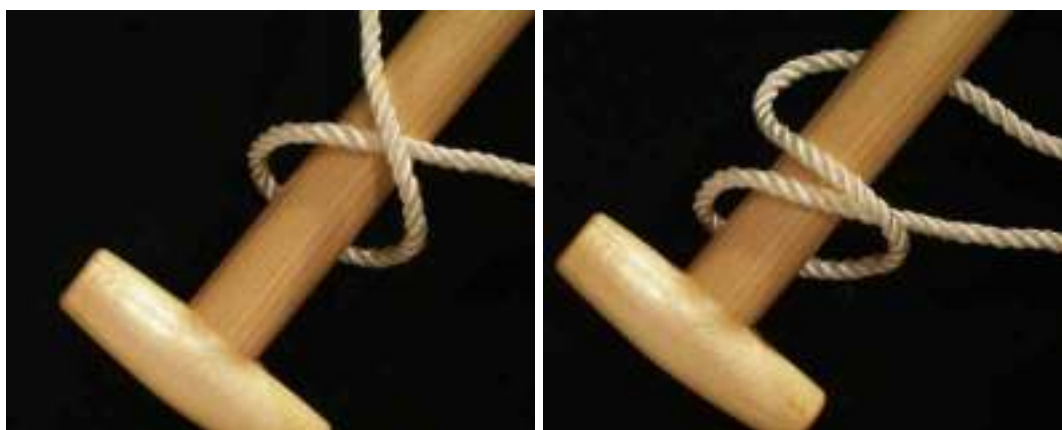
Készítünk két hurkot – az egyik hurok szára a kötél egyik oldalán, a másiké a kötél másik oldalán kell, hogy legyen. Egymás fölé toljuk (toljuk – nem fordítjuk !) a két hurkot úgy, hogy a szárok egymás mellé kerüljenek, azaz úgy hogy az a hurok kerüljön felülre, amelyiknek alul volt a szára.

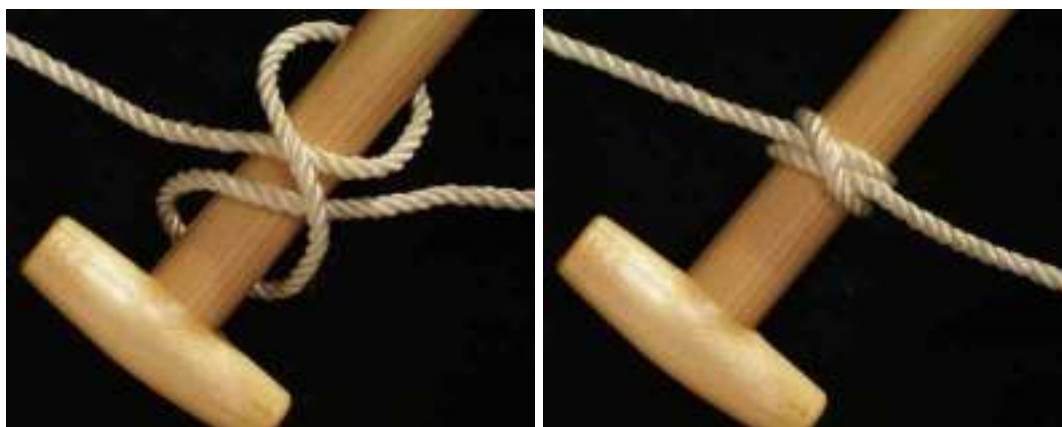
Ezután a két hurkot ráhuzzuk arra a tárgyra, amihez rögzíteni szeretnénk a kötéel végét vagy azokra a dolgokra, amit össze szeretnénk vele kötni.

Bizonyára már kiderült az olvasó számára, hogy a szerzők megszállott vízitúrázók, így talán nem furcsa ha egy kenuevező mankóján (felső fogóján) mutatjuk meg, hogy hogyan fest a kész csomó.

Egészen másképp készül a csomó, ha valami köré kell odakötni.

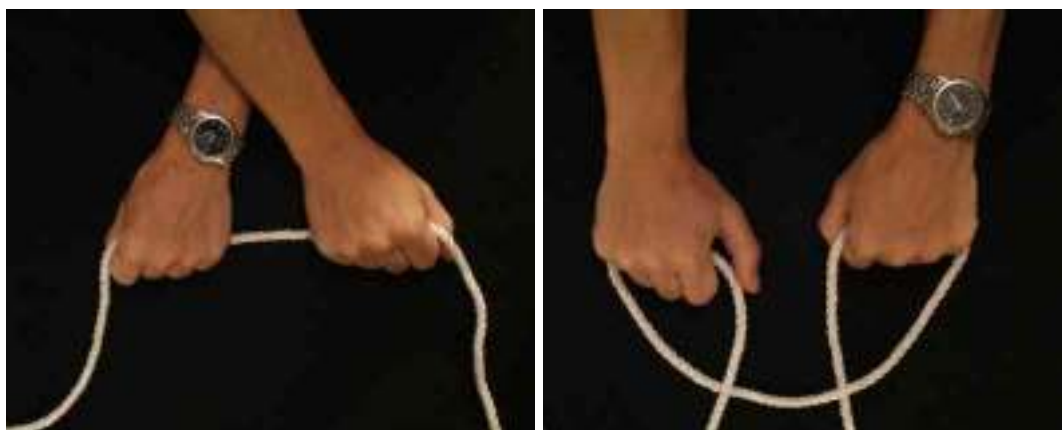

A kötéellel megkerüljük a kiszemelt tárgyat, majd a hosszú szárát felülről keresztezve ismét megkerüljük tárgyunkat – jelen esetben az evező szárát.

Következő lépésként az iménti felülről keresztező szár alá bujtatjuk a kötéel végét. A szárat meghúzva kapjuk a jobb oldali ábrán látható tetszetős csomót

Egy másik, talán a legegyszerűbb és a leggyorsabb módszere a csomó megkötésének:

Lefelé kinyújtott kezeinkkel fogjuk meg úgy a kötelet, hogy a kezeink keresztezzék egymást. Húzzuk szét kezeinket (a csuklók nem fordulnak ki!).

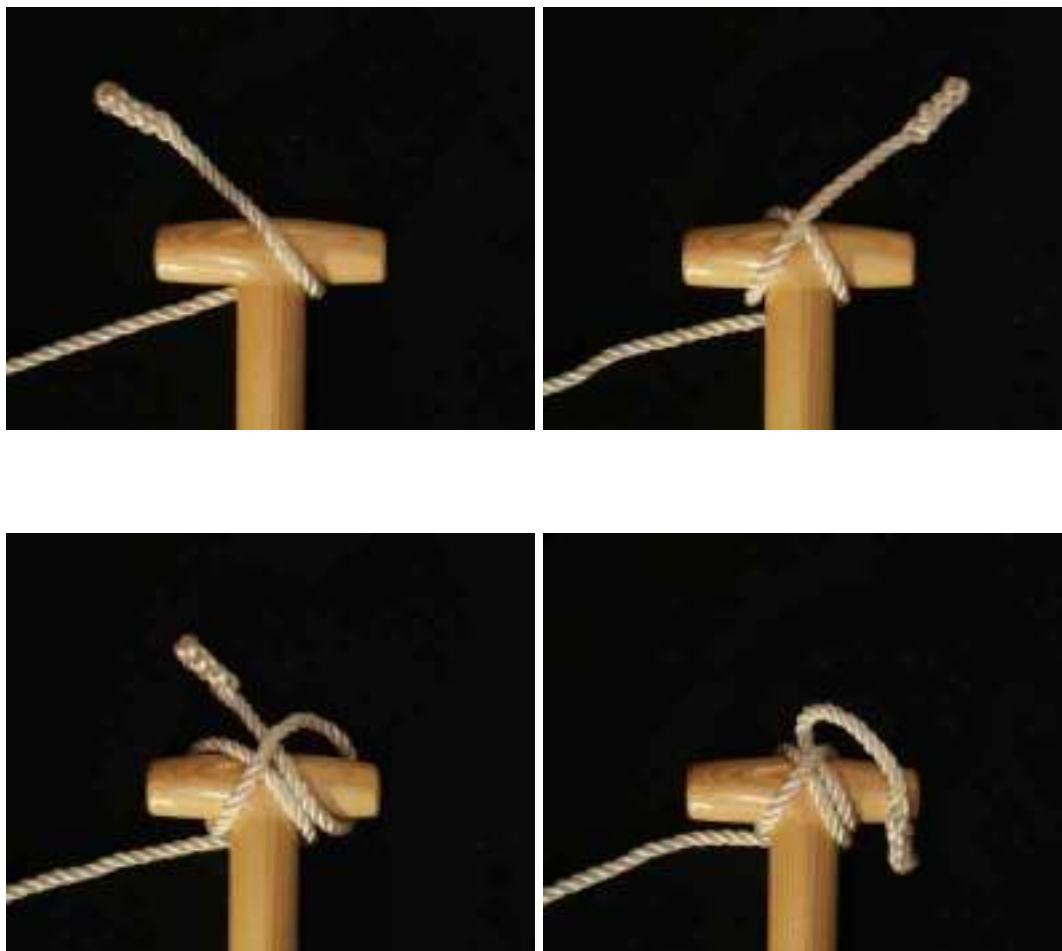

Következő lépésként az eredetileg alul lévő kezünket vigyük a másik fölé, majd fogjuk egybe a két hurkot. Ezzel a csomó kész is – mostmár csak a felhasználási helyére kell felhúzni...

...és megszorítani.

Vízen túrázók gyakran kötik ki hajóikat kikötőbikákhoz. Az alábbi képeken az evező mankója hejtesíti a kikötőbikát a szemléletesség kedvéért. Az előző három példa után reméljük már bővebb magyarázat nélkül, a fényképek alapján is érthető lesz a csomó megkötésének menete – annál is inkább, mert csak annyi a különbség, hogy most egy kicsit útban van a kikötőbika (jelen esetben az evező) szára. Úgy kötjük, hogy a nyolcas egyik hurka a kikötőbika egyik szarvára, a a nyolcas másik hurka a kikötőbika másik szarvára kerüljön.

Csathurok

[Tartalomjegyzék](#)

Másnéven: palstek.

Vitorlázók által kikötésre és még sok másra előszeretettel alkalmazott csomó. Tulajdonképpen az állóhurkok közt volna a helye. Mégis idekerült, de csak azért, hogy a kikötésre jól használható csomókat a hajósnepek egyhelyen találják meg.

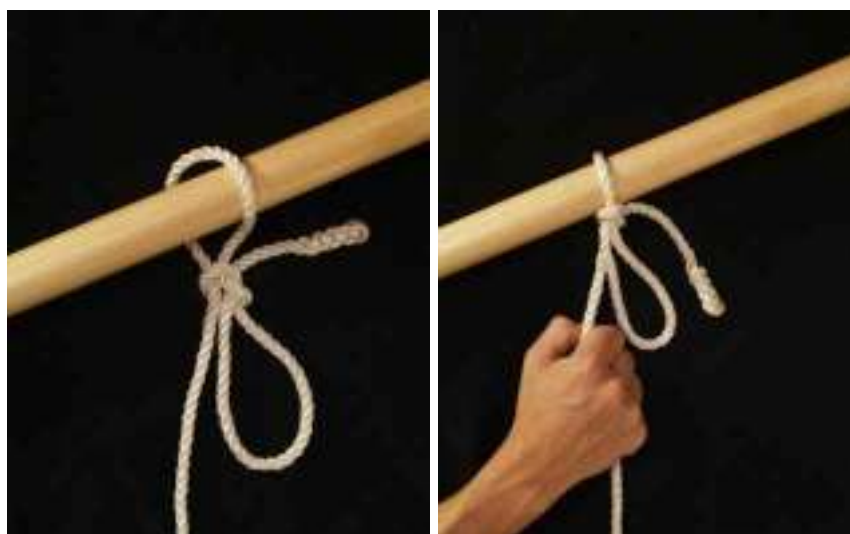

Ladikcsomó

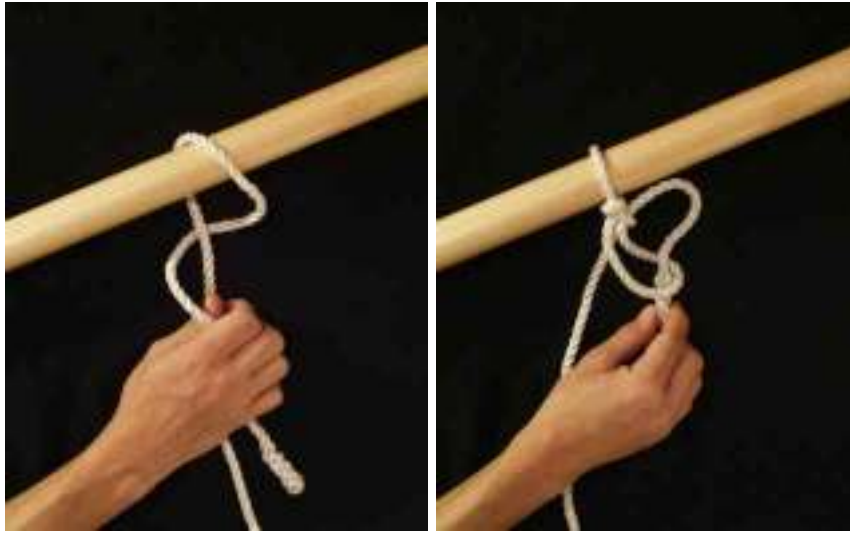
[Tartalomjaegyzék](#)

Másnéven: kapitánycsomó.

Vízitúrázók által kikötésre használt, nagyon könnyen bontható csomó. Ilyet használunk a kötél hajóhoz való rögzítésére is.

A csomó a hosszú szár mentén elcsúszik és így rászorul mindenre ami köré odakötjük. A hosszú szár jól terhelhető.

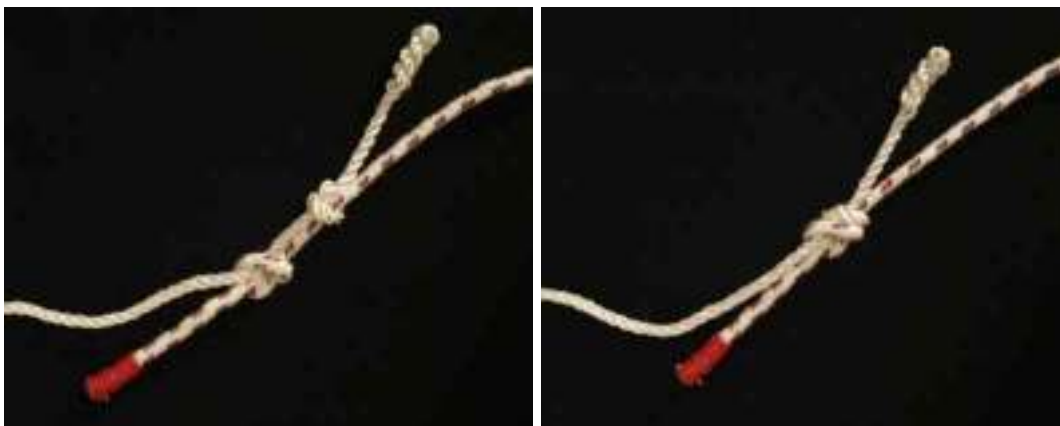
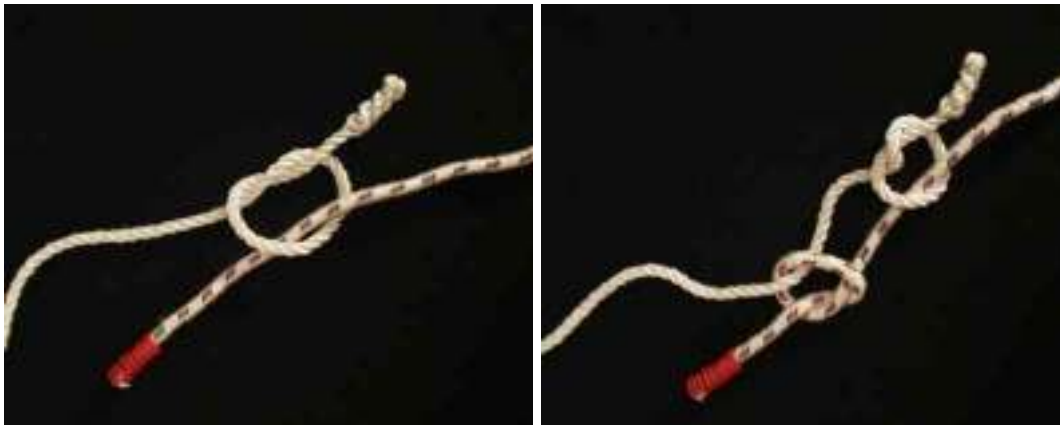
A rövid szárat meghúzva, egy mozdulattal kibontható a csomó, de biztosítható is vele.

Halászcsomó

[Tartalomjaegyzék](#)

Nagyon egyszerű megkötni, nagyon jól tart és könnyű kibontani.

Elszakadt zsinórok és kötelek összekötésére, toldására használjuk.

A két egyszerű csomó terhelés hatására egymásnak feszül és ezáltal nagyon jól tart. A két kis kiálló szár meghúzásával a két csomó könnyedén szét húzható és utána egyszerűen bontható.

Kötélrövidítő csomó

[Tartalomjegyzék](#)

Mint a neve is mutatja kötelek rövidítésére való. Sérült kötelek megerősítésére is használható, - ilyenkor a sérült rész a kilógó hurkok egyikében legyen. Ha meglazul (azaz ha nem tartjuk egyfolytában feszesen), magától elbomlik (széthullik)

Fontos ! Mindíg legyen feszes !

Aki biztosra akar menni, vagy aki nem szereti a meglepetéseket, az kis fadarabokkal biztosíthatja a csomót.

HURKOK

Állóhurok

[Tartalomjaegyzék](#)

Egyszerű, de nagyon meg tud szorulni !

Pereccsomó

[Tartalomjaegyzék](#)

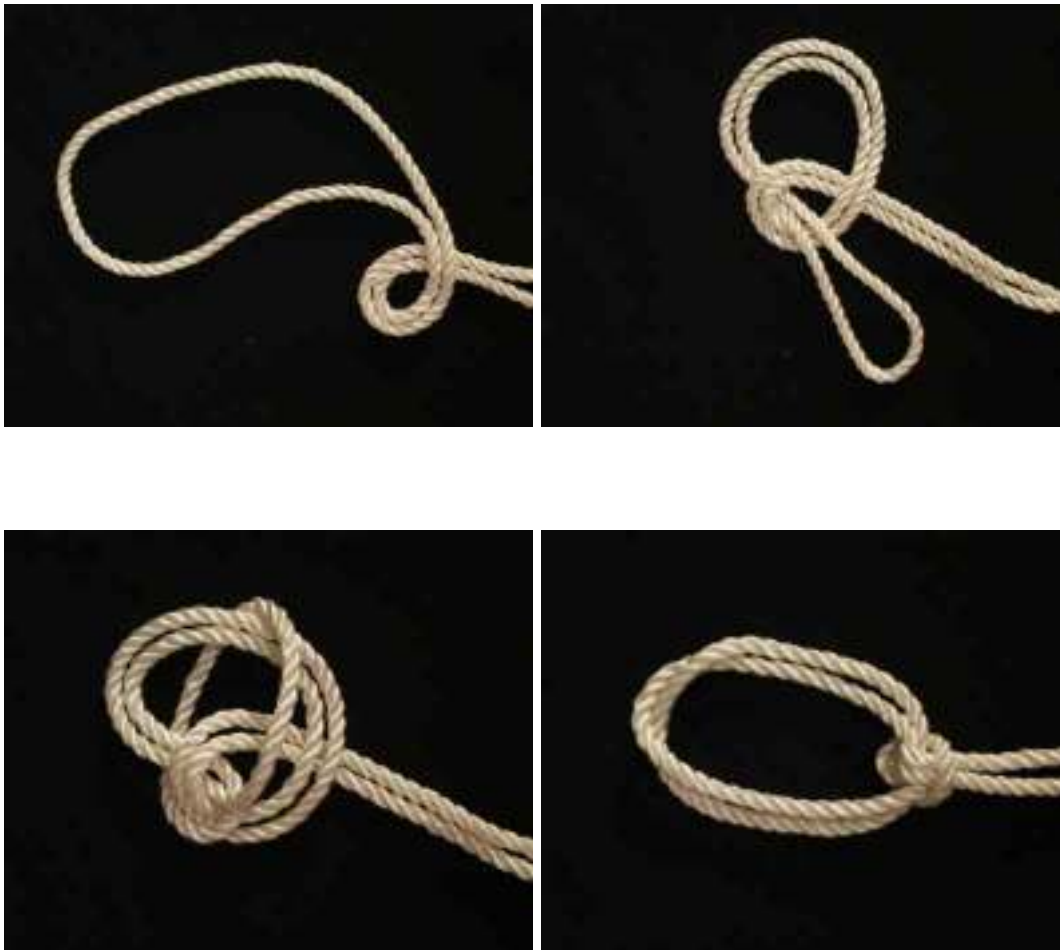
Svábhuok

[Tartalomjaegyzék](#)

Kettős palstek

[Tartalomjaegyzék](#)

TÁBORI ESZKÖZÖK

[Tartalomjaegyzék](#)

Táboraink kényelmesebbé tételéhez jól használhatjuk köteleinket.

Kiköthetjük velük a lehütendő kulacsunkat, alkalmi használati eszközöket köthetünk velük össze vagy akár hágsókat készíthetünk belőlük. Kifeszített köteleinken szárogatjuk a ruháinkat, vagy bekerítjük velük sátrainkat. Zsinórokat használunk a sátrak felállításánál és zsákjaink szájának bekötésénél is.

Sokszor előfordul az is, hogy oda kell valakihez messziről juttatnunk egy kötél végét. Ilyenkor valamilyen nehezék kell rá, hogy könnyebben célbajutathassuk a kötelet. A szerzők dobóköteleiket vízből való mentésre, kikötésre és fagyűjtésre használják. Ez utóbbi technikja a *Fagyűjtés és tűzrakás* című füzetben található.

A következőkben a teljesség igénye nélkül bemutatunk néhány praktikus dolgot kötelekből, zsinegekből – kötelekkel zsinegekkel.

Dobókötelek

[Tartalomjaegyzék](#)

A legegyszerűbb, ha nehezként a kötél végére kötünk egy nagy csómót.

A megoldás praktikus, mert nem kell hozzá semmi más a kötélen kívül és biztonságos, mert nem fenyeget az a veszély, hogy valakit eltalálva a dobókötéllal sérülést okozunk. A megoldás hátránya, hogy a csomó viszonylag kis súlya miatt nem lehet túl messzire eldobni a kötéel végét.

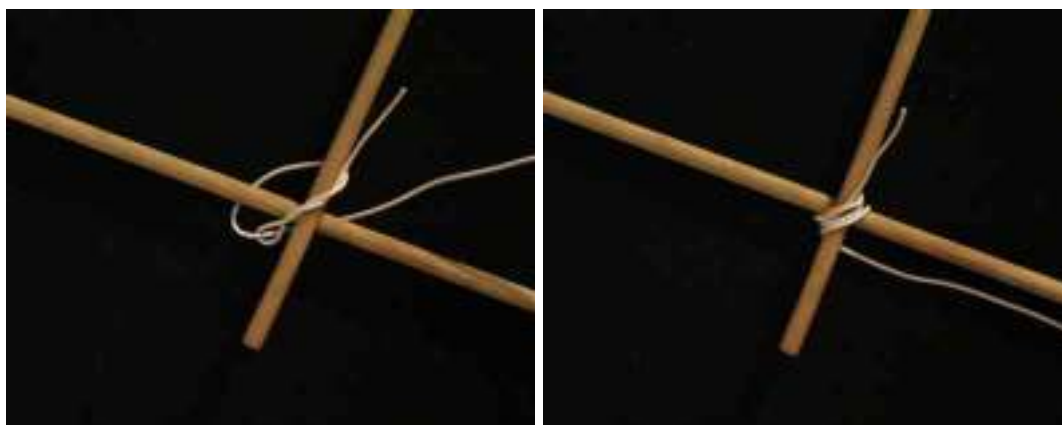
Az általunk használt megoldás ezt a hátrányt kiküszöböli. A kötéel végére egy körte formájú esztergált fadarab van rögzítve, így a kötéel akár 10 méteres magasságba is feljuttatható, vagy olyan messzire eldobható ameddig a kötéel elér. Van a megoldásnak sajnos egy „kis” szépséghibája – a kötéel végén a fa igen kemény, tehát nagyot üt. Használata nagy elővigyázatot igényel. A célzás művészetének elsajátítása sok gyakorlást igényel, de megéri.

Emberek mentésére inkább a korábban leírt változatot használjuk vagy a dobózsákos megoldást. A dobózsáknál egy kis zsákba kerül a zsákhoz rögzített kötéel. A zsákból kilógó kötéelvéget megfogjuk, (ez marad nálunk) majd a zsákot dobjuk el kötelestől – mindenestől. Természetesen a kötelet a zsákban úgy kell elhelyezni, hogy az onnét röptiben könyedén csomók nélkül tudjon kijönni. Amikor a zsák célbaér, akkor már semmi súlya nem lesz, hiszen elfogy belőle a kötéel, így veszélyt sem jelent.

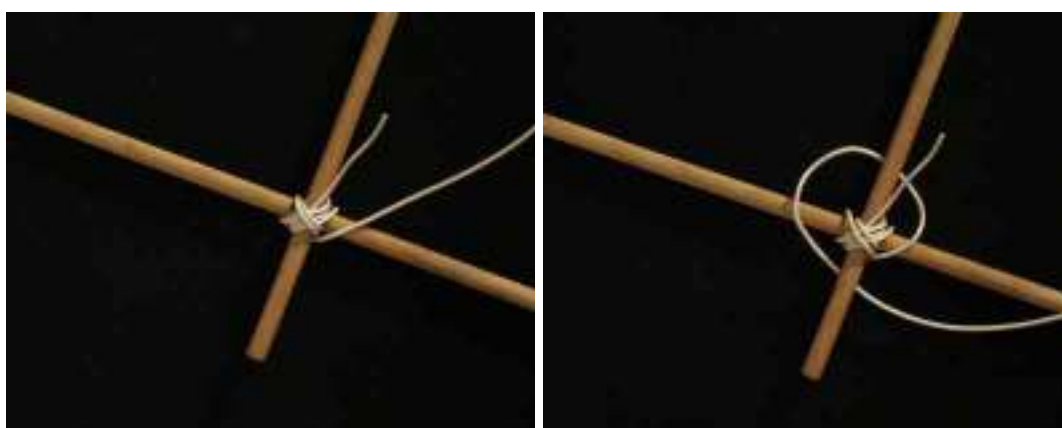
Összekötések

[Tartalomjegyzék](#)

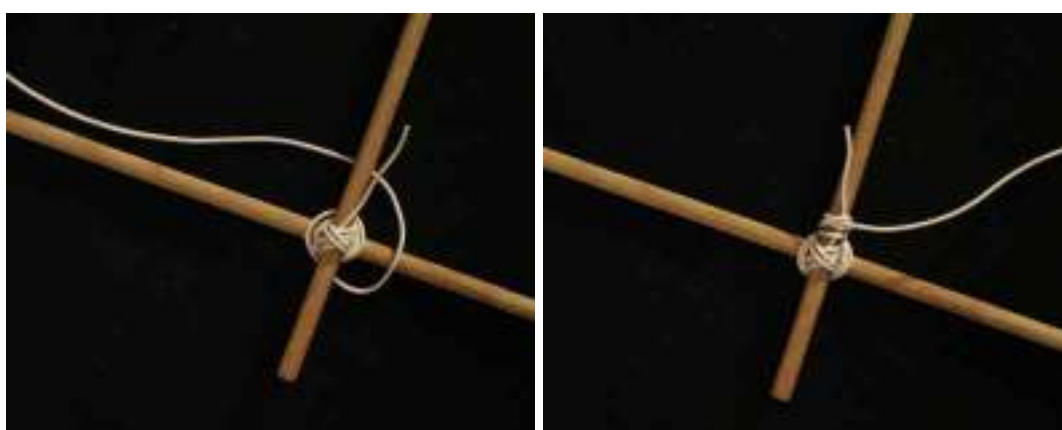
Két egymásra merőleges rudat a keresztkötéssel rögzíthetünk egymáshoz.

Így kezdjük,... ilyen a kereszt egyik fele,...

ilyen a másik fele. Körbetekerjük...

és a végén a kezdőszár és az egyik rúd köré kötünk egy szorítónyolcast.

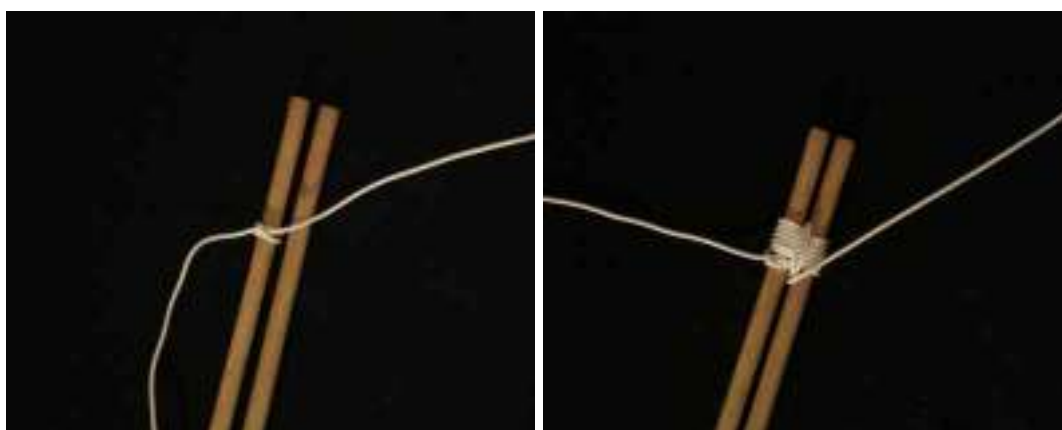
Szükség lehet arra is, hogy összekötözzük valamit kötegbe.

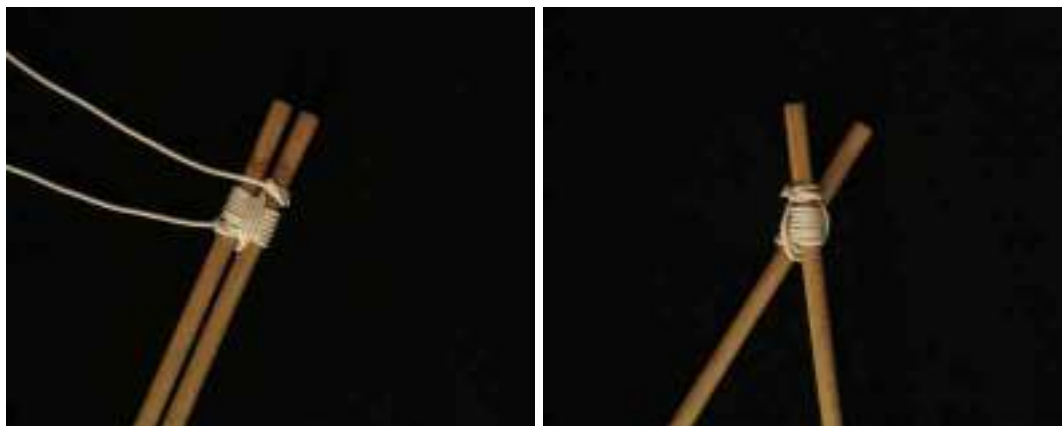
Egy szorítónyolcassal kezdünk, majd körbetekrjük a köteget jó szorosan és a végén ismét kötünk egy szorítónyolcást.

Előfordulhat, hogy nem kötegelni akarunk, hanem mozgatható összekötésre van szükségünk. Ekkor alkalmazhatjuk az ollós összekötést.

Most is egy szorítónyolcassal kezdünk,... majd jöhet az összerögzítés...

és befejezésül ismét egy szorítónyolcas. Így néz ki a kinyitott olló.

Hágcsók

[Tartalomjaegyzék](#)

Hágcsót az átlag táborozó ritkán készít, de álljon itt néhány példa az érdekesség kedvéért ezekre is.

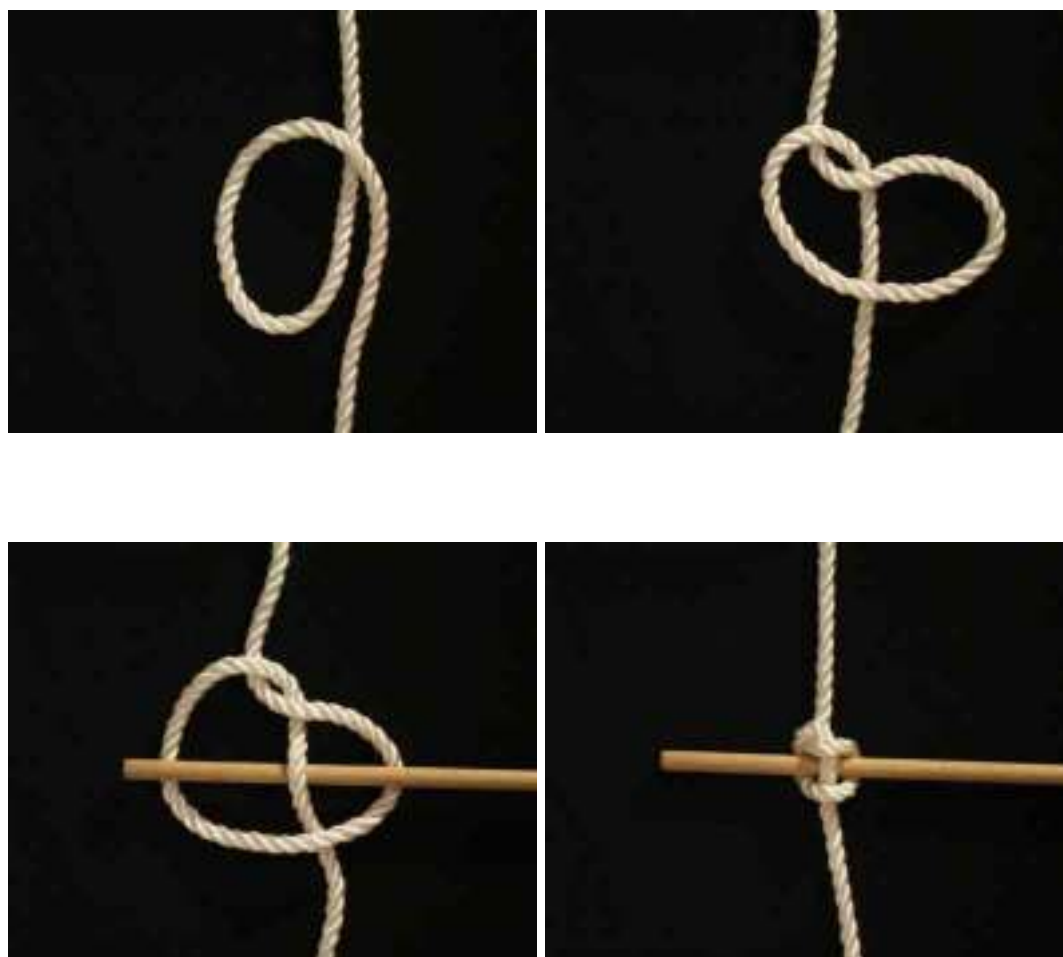

Duplán hurkolt egyszerű csomókat kötünk a kötéltre, melyekből méretes, jól megfogható kapaszkodók lesznek.

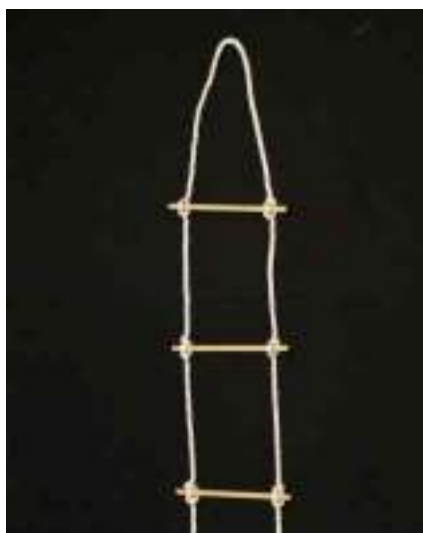
Ennél a megoldásnál állóhurkokat kötünk kapaszkodóként a kötélre.

Ha van egy pár lépcsőfoknak valónk, akkor készíthetünk igazi létra kinézetű hagsót is.

Így készülnek a létrafokokat tartó csomók...

A kész kötéllétra.

Munka közben a szerzők...

[Tartalomjaegyzék](#)

Hornyák József (fényképek, csomók) Tóth Ákos (fényképek, csomók, szerkesztés)

és a lektor

Gulyás Tibor.

Szerkesztette: Tóth Ákos Dunai Flottilla Százhalombatta. Közreműködött: Hornyák József Dunai Flottilla Százhalombatta. A fényképeket készítették: Tóth Ákos Dunai Flottilla Százhalombatta, Hornyák József Dunai Flottilla Százhalombatta. Lektorálta: Gulyás Tibor Dunai Flottilla Százhalombatta. A DUF füzet sorozatot kiadja: a Dunai Flottilla Gyermek és Ifjúsági Vízitúra Egyesület 2000.

[Tartalomjaegyzék](#)